

SAVJETOVANJE O KRČKOM FESTIVALU (Krk, kolovoz 1963)

Krčki je festival jedna od naših najstarijih folklornih priredaba. Traje već gotovo trideset godina. Iako sadržajno i u prvom redu ograničen na svoje krčko područje, on je ipak uvijek rado primao i svoje folklorne srodnike iz Novoga Vinodolskog, Selaca, Raba (Banjola), Paga, Cresa, Labina, pa i okolice Pazina. Kad se on rodio, festivali — bar ove vrste — jedva da su bili i poznati. Stekao je, dakle, puno pravo na svoj naziv, usprkos današnjoj općoj »festivalskoj« kompromitiranosti. Namijenjen onda turističkoj propagandi, tj. da domaćim i stranim turističkim gostima u jeku sezone prikaže našu bogatu kulturnu baštinu, Krčki se festival postepeno pretvarao u plemenito natjecanje pojedinih krčkih mjesta i gradića u tome svom četverostrukom narodnom umijeću (nošnja, pjesma, svirka i ples). Održavao se gotovo svake godine prve nedjelje u kolovozu, osim za vrijeme drugoga svjetskog rata. Od godine do godine postajao je sve poznatiji i popularniji te se za nj saznalo i preko granica Jugoslavije. Počeo je u Omišlju, zatim se priređivao u Baški, a u novije doba ponajviše u Malinskoj zbog veoma prikladne pozornice. Jedino mu je već onda bila krnja narodna nošnja. Muškarci su, osim Drage Baške, nastupali u građanskim odijelima. No skladna je i impresivna ženska narodna nošnja (osim kose, čarapa i cipela) — tu izrazitu manjkavost donekle ipak ublaživala. Na festival su dolazile skupine pjevača i plesača, dvoje po dvoje njih u redu, sa svojim sopcima iz Omišlja, Dobrinja, Vrbnika, Baške, Drage, Punta i Dubašnice uz svirku sopila i pod narodnim barjacima. Ta je atraktivnost izazivala entuzijazam golemoga broja domaćih i stranih gostiju koji su — osim iz samoga otoka — dolazili posebnim parobrodima iz Opatije, Rijeke, Kraljevice, Crikvenice, Selaca i Novoga Vinodolskog.

Krčki festival skrenuo je pozornost na zanimljivu pojavu, kako se prastari, iskonski, netemperirani krčki melos uspio sačuvati stoljećima i stoljećima — gotovo nedirnut i neokrtnjen. Tako se i od jednoga do drugog festivala u svakomu pojedinom mjestu na otoku nije moglo ni zamisliti pira, mesopusta, sajma ili ma kakve druge veće priredbe i veselice bez sopila...

Međutim, u novije doba taj iskonski melos, a pogotovo prastari narodni plesovi, stali su uzmicati pred najezdom novih, viših oblika i načina života, pred pojavom radija, brzih i neograničenih saobraćajnih sredstava, a s time u vezi i intenzivnijom migracijom, što je potpuno niveliralo sve granice otočke omeđenosti i u krčku osebnost i arhaičnost stalo unositi nove elemente.

Ta je pojava uvelike utjecala i na sam festival, i dok on do drugoga svjetskog rata nije gotovo zadavao nikakvih osobitih organizacijskih poteškoća ni problema, danas se od godine do godine sve teže priređuje i održava, a i to samo uz izvanredno zalaganje, da ne kažem požrtvovanje nekoliko domaćih i vanjskih pojedinaca entuzijasta. I premda se još lanjski festival može ubrajati među bolje — štoviše — među veoma uspjele krčke festivale, ove godine Krčki se festival nije održao! Zahvaljujući ipak Narodnom sveučilištu u Krku, zapravo njegovu predsjedniku prof. Franji Matejčiću i drugarici B. Gotthardi, članu Konzervatorskog zavoda na Rijeci, umjesto festivala, koji se po tradiciji održava svake prve nedjelje u kolovozu, ove se godine na taj dan održalo u samome Krku Savjetovanje o Krčkom festivalu — o mogućnostima i načinu njegova održavanja, a nastupili su i dobrinjski, dubašljanski i omišaljski sopci te plesači iz Drage Baške sa svojim čuvenim tancem — šoto. I sopci i pjevači snimljeni su magnetofonski. Istoga dana poslije podne nastupili su i Vrbničani na svojoj placi u Vrbniku. Savjetovanju su, pored domaćih predstavnika, prisustvovali i gosti iz Rijeke i Zagreba (B. Gotthardi, M. Smokvina, N. Sremac, T. Čubelić, te Milica Ilijin iz Beograda), a sudjelovao je u raspravi i pisac ovog prikaza kao delegat Instituta za narodnu umjetnost iz Zagreba. Zanimljiva je činjenica da je domaće predstavnike bilo potrebno uvjeravati o visokoj umjetničkoj vrijednosti njihova muzičkog i plesnoga kulturnog naslijeđa, a s time u vezi i o potrebi redovitoga održavanja Krčkoga festivala. Oni su upravo očekivali ovo Savjetovanje da od stručnjaka čuju kako je zaista vrijedno to njihovo narodno blago, te kako je potrebno da se ono njeguje, podržava i unapređuje, da se uvjere kako je — s kulturnoga, turističkog i nacionalnoga stajališta važno i potrebno da se Krčki festival redovito svake godine održava.

Kako gotovo svako mjesto na otoku ima svoj poseban godišnji »samânj«, svoju »feštu«, tj. dan kad se u mjesto koje »slavi« stječu i ostala bliža i dalja sela i za-

seoci, a poslije podne priređuju se »tanci«, trebalo bi tradicionalne običaje na te dane poticati i podržavati.

Osim svega toga, treba imati na umu da su baš današnji krčki sopci, tj. svirači u sopile, izvrsni, upravo izvanredni, ali i to da su svi oni, uglavnom, šezdesetgodisnjaci, a da pomlatka gotovo uopće nema! Ako se, dakle, Krčani, ali i drugi odgovorni faktori izvan Krka, u najskorije vrijeme ne pobrinu i ne nađu načina da se tome naglom uzmicanju krčkoga folklora bilo kako ne stane na put, s ovima će »posljednjim vitezovima« posve i potpuno zanijemiti krčke sopile, a netragom će nestati i krčki tanci.

Stoga se nameće prijevika i urgentna potreba da se — prije svega — brzi privredni i ekonomski razvitak uskladi s kulturnim tradicijama otoka ili bar da one ne budu zanemarene kako je to bio slučaj do sada. Kao prvi i početni korak smatra se da će biti potrebno što prije pristupiti organiziranom popisu svih sopaca (na sopile, dvojnice i mih), svih krčkih muzičkih instrumenata, svih boljih i poznatijih plesača i plesačica, pjevača i pjevačica, te, dakako, i sve muške i ženske narodne nošnje — kompleta i pojedinih komada, da se znade s kojim i kakvim fondom ove vrste Krk raspolaže, ne bi li se — s obzirom na gotovo potpun nestanak nošnje — pristupilo njezinoj pravilnoj rekonstrukciji. Osim još nekih prijedloga i sugestija, na Savjetovanju je ponovno pokrenuto i pitanje uvođenja krčkoga pjevanja, sviranja u sopile, a i tradicionalnih krčkih kola kao obligatnih ili neobligatnih naukovnih predmeta u krčke osmogodišnje škole. Kako bi to bilo relativno lako provesti, dokazali su svake pohvale vrijedni učitelj i učiteljica iz sela Milohnići (Dubašnica) koji su sa svojim mladim učenicima i učenicama uz izvanredan uspjeh nastupili na lanjskom festivalu u pjevanju i plesanju te oduševili domaće i strane gledaoce. Nisu, međutim, važni samo trenutani uspjeh i oduševljenje gledalaca, nego je nadasve važno i to što će ti učenici i učenice znati mnogo pravilnije cijeliti svoje krčko narodno blago.

U tome bi se smislu imala sastojati i zaštita Konzervatorskog zavoda na Rijeci, kao i drugih društava i ustanova kojima je dužnost da obrađuju ili proučavaju naše tradicionalno narodno blago, te da bdiju nad održanjem toga našega kulturnoga naslijeđa, u ovome slučaju i — Krčkoga festivala!

Ive Jelenović

TREĆI LJETNI FESTIVAL NARODNIH IGARA I PJESAMA (Sarajevo, juli 1963)

Svečano otvorenje ovog festivala održano je 4. jula. Otvorio ga je prigodnim govorom predsjednik Festivalnog odbora, a pozdravio ga je i predsjednik Prosvjetno-kulturnog vijeća Bosne i Hercegovine. Ova svečanost održana je na improviziranoj pozornici na trgu pred Narodnim pozorištem, pred brojnim ljubiteljima folklora. Svi koncerti su održani u dvorani Narodnog pozorišta. Pri otvorenju, prvo veče, nastupili su ansambli sarajevskih društava »Slobodan Princip Seljo«, »Proleter«, »Vaso Miskin Crni«, »Mladost«, »Miljenko Cvitković«, »Ivo Lola Ribar« i »Mladi metalac«, sa igrama iz Sarajeva i iz ostalih oblasti Jugoslavije. Drugo veče je ansambl »Lado« iz Zagreba ukusnom stilizacijom igara, muzičkom obradom, pjevanjem i odličnom uigranošću osvojio publiku, iako je program bio gotovo jednak kao i ranijih godina. Talijanski ansambl Setindano Katancaro izveo je pjesme i igre iz Kalabrije srdačno i veoma temperamentno (nekad i suviše bučno), ali bez dovoljne pripreme i iskustva za scensku postavu i izvođenje na većim festivalima. Koncert nazvan »Veče narodne umjetnosti — Sarajevo« (netačan naziv, jer su i druge večeri prikazivale narodnu umjetnost, a u programu nije sve bilo samo iz Sarajeva) — ispunili su najbolji solisti pjevači i instrumentalisti sarajevskog radija, dvojica starih narodnih pjevača i svirača, glumci sa narodnim šalama i folklorna grupa društva »Mladost« sa igrama iz Bosne. Ansambl društva »Ivo Lola Ribar« iz Beograda gostovao je prvi put u Sarajevu i dobro se afirmisao kod sarajevske publike bogatim programom, sa poznatim, ali i sa novim postavama igara iz cijele Jugoslavije. Ansambl je odlično uigran. Ansambl »Georgi Dimitrov« iz Sofije reprezentovao je narodnu umjetnost Bugarske lijepom pjesmom, igrama u bogatim postavama, čuvajući i narodni stil, uz originalne instrumente u orkestarskoj pratnji. Ansambl »Tanec« iz Skoplja, na žalost, nismo imali prilike da vidimo